

210
Ф 19

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ
В УМОВАХ ПЕДАГОГІЧНОГО ВУЗУ**

**Тези доповідей та повідомлень
науково-практичної міжвузівської конференції**

Частина 1

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ
СТУДЕНТІВ ПЕДВУЗУ**

КРИВИЙ РІГ 1992

Солопчук Н.Й. Солопчук М.С.	Формування культури мовлення у майбутніх учителів фізичної культури	75
Кржановська О.І.	Культура мовлення як ознака професіоналізму майбутнього вчителя	77
Рева Ю.П.	Комп'ютерна грамотність як ознака професіоналізму майбутнього вчителя..	79
Філіпенко Н.І.	Культура роботи з педагогічною літературою як показник професіоналізму	81
Морозов В.В.	Формування готовності студентів педагогічних вузів до діалогічного навчання школярів	82
Мудрак В.І. Співак Л.А. Логвінова Л.Л. Коростіянець Т.П.	Формування у студентів педагогічних вузів навичок установлювати контакт з аудиторією	84
Зінченко В.П.	Підготовка студентів пединституту до формування наукових понять в учнів	86
Йоркіна Є.Б. Йоркін В.В.	Формування педагогічних умінь студентів в умовах психолого-педагогічного комплексу	88
Філер З.Ю.	Взаємозв'язок свідомості і підсвідомості в процесі формування професійних навичок студентів	90
Ростовська Н.Г.	Здобуття професійних навичок учителя математики під час навчання в педагогічному інституті	91
Шинкаренко О.В.	Інтонаційно-смысловий аналіз музичного твору як найважливіший елемент професійної підготовки вчителя	93
Задорожна Н.О.	Якісне володіння українською літературною мовою як показник професійної майстерності майбутнього вчителя.....	95
Вівір В.В.	Формування методичних умінь у студентів-філологів	97
	Формування у майбутніх словесників умінь і навичок оптимального добору навчального матеріалу	99

9. Досвід роботи учителів, проведена робота студентами-практикантами як матеріал для творчого пересмислення при написанні повідомлень і рефератів на практичні заняття, для підготовки і оформлення курсових та дипломних робіт.

10. Ознайомлення з організацією пізнавальної діяльності учнів п'ятого класу за новою методичною системою навчання мови /аналіз нових підручників для шкіл з українською, російською мовою викладання, бесіди з учителями, учнями, аналіз конспектів уроків, колективна та індивідуальна робота студентів над структурою змісту мовного матеріалу/.

11. Дискусія на заняттях з методики мови /детальний аналіз окремих положень теми, вироблення вмінь аргументувати позицію, перувати фактами/.

12. Написання параграфа підручника з української мови для п'ятого класу /висвітлення теоретичних положень теми, добір системи завдань для практичного виконання/.

Названі форми роботи із студентами розглядаються нами як складові процеси професійної підготовки учителя української мови.

В.В.Явір /Криворізький педінститут/

ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ СЛОВЕСНИКІВ УМІНЬ І НАВИЧОК ОПТИМАЛЬНОГО ДОБОРУ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Одним із можливих і, безумовно, ефективних шляхів формування професіоналізму в майбутніх словесників є система завдань, спрямованих на обумовлений відбір навчального матеріалу з кількох можливих варіантів. Це сприяє не лише усвідомленню студентом потреби в ґрунтовному оволодінні теоретичними, фундаментальними досягненнями педагогічної науки, а й набутку творчого використання практичних умінь та навичок.

Так, запропонована система осмислення й відбору матеріалу в цілому можлива на лабораторно-практичних заняттях з усіх фахових дисциплін навчального плану, але найбільші можливості його реалізуються, без сумніву, в курсі методики викладання української мови.

Ця система передбачає кілька основних складових, що поступово формують професіоналізм майбутнього фахівця: осмислення теоре-

тичних висновків на практичному рівні; обґрунтування різних наукових поглядів на одне і те ж явище або їх методична переробка; умотивований відбір з кількох варіантів уроку на одну тему найоптимальнішого з урахуванням точно визначеної цільової настанови.

Розглядаючи, приміром, загальнодидактичні уміння і навички залежно від особливостей формування мислення школярів, студенти одержують завдання до одного з лабораторно-практичних занять: познакомиться з вимогами до умінь учнів одного з класів /за вибором/ визначити серед них спеціальні й загальнодидактичні, назвати уміння, в яких переплітаються і спеціальні, і загальнодидактичні.

Прикладом другого різновиду завдань є, приміром, такі: проаналізувати кілька визначень одного мовного явища /наприклад однієї з частин мови/ з наукових джерел і шкільних підручників. Виходячи з того, що однією з вимог до сучасного шкільного підручника з мови є відповідність теоретичного матеріалу рівню мовознавчої науки, по-перше, зробити висновки про методичну виправданість /чи не виправданість/ визначень шкільного підручника, а по-друге, при потребі /врахування вікових особливостей, рівня підготовки класу, індивідуальних запитів учнів тощо/ подати і умотивувати свій варіант визначення.

І, нарешті, третій різновид завдань, що формують у майбутнього вчителя-словесника його власне фахову, методичну майстерність, спрямовану на найоптимальніші прийоми досягнення мети. Із запропонованих трьох-чотирьох варіантів одного фрагменту уроку /наприклад, ознайомлення з новим матеріалом чи закріплення вивченого на попередніх уроках/ студент має віддати перевагу одному з них, умотивувавши свій вибір. Завдання такого характеру на певному етапі доцільно дещо ускладнювати. Якщо, скажімо, студента не влаштовує жоден з варіантів, він має подати і захистити власний фрагмент.

Усі з названих різновидів завдань у ході занять варіюються, ускладнюються самими студентами, що сприяє не лише їхній підготовці до вільного застосування різноманітних методичних прийомів, а й заохочує до оволодіння самим предметом, збуджує фахову зацікавленість.

Отже, навчальна робота з фахових дисциплін, і зокрема з курсу методики, має бути спрямована на формування у майбутнього словесника творчого оволодіння всіма існуючими методами й прийомами успішного вивчення рідної мови в школі, що потребує від учителя

достійного творчого пошуку, вміння аналізувати, зіставляти й знаходити найраціональніші шляхи передачі учням знань; формування самостійності їх мислення і пізнавальної активності.

О.В.Безпалько /Київський педінститут/

ОЦІНКА СФОРМОВАНOSTІ КОНСТРУКТИВНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

У процесі професійної підготовки студентам педагогічних вузів необхідно створювати умови для оволодіння вміннями конструювати навчально-виховний процес: відбирати, трансформувати інформацію, проектувати пізнавальну та практичну діяльність учнів і способи своєї діяльності.

Успішне оволодіння конструктивними вміннями зумовлюється такими об'єктивними умовами:

- 1/ наявність у студентів професійних знань та навичок;
- 2/ володіння певним рівнем психологічних якостей;
- 3/ вміння прогнозувати результати своїх дій у навчально-виховному процесі.

За допомогою анкетування нами був визначений рівень сформованості конструктивних умінь 120 студентів третього та четвертого курсів спеціальності "Педагогіка та методика початкового навчання" КДПІ ім. М.Драгоманова.

З використанням методу самооцінки у студентів був визначений рівень сформованості таких умінь:

- 1/ добирати матеріал до уроку відповідно до його мети, типу, структури;
- 2/ трансформувати навчальний матеріал та неадаптовані тексти з урахуванням досвіду дітей та дидактичних завдань уроку;
- 3/ передбачати можливі утруднення дітей при сприйманні нового матеріалу;
- 4/ планувати свою діяльність на уроці.

Для оцінки сформованості конструктивних умінь була використана чотирихбальна шкала, яка дозволила визначити такі рівні:

- 1/ високий /сформоване вміння/ - творче використання знань і навичок, вміння обґрунтувати вибір способу дії;
- 2/ середній /орієнтовно сформоване вміння/ - студент може сам обрати спосіб дії, одержані знання та навички може використати самостійно;